

Լ.Ռ.Բ.Ս.Ի.Ն Թ.Ի.Ի. ԿՈՅ 30 • 1840

Կ Լ Ռ Բ Ս Ի Ն

Ք Լ Ղ Ե Ք Ե Կ Ե Ն , Բ Ե Ն Ե Ս Ի Բ Ե Կ Ե Ն , Ը Ռ Ե Ի Տ Ր Ե Կ Ե Ն , Ո Ի Օ Բ Օ Ս Ե Կ Ե Ն

Եւ Օսկանեան
Կողմանէր

Բոլոր լուսավորութեան գիտութեան ու կրթութեան առաջ կուգայ :

Կողմանէր
Չինիք խան

Ե Լ Ռ Բ Ս Ի Ն

Կողմանէան նայելով պէտք էր որ մենք ալ առաջի կողմանիս ըլլալու՝ յառաջաբանութեան հետ մը սխալէիք : այլ գրքերուն մէջ գտնուած յառաջաբանութեան մեծապէս տեսնելով (որոնք ինչ մարդիկ կը կարգան) ու ալ նոյն չին յայտարարութի մը հրատարակելով (որով գիտաւորութեան պէտք էր զորո՞քն չափ հասարակութեան ծանուցիլը) : չէնք որչէր որ սովորութիւն է տէրի՝ պարագայ տեղը գիտացաւութիւն սանք ու ուրիշ հարկաւոր ու օգտաւոր բաներէ ալ առաջաւոր ետ մնանք :

Իրաւի ունինք մէկ երկու բան եւ ծանուցանելու : այլ ստոյք ալ համարօտաբար հասկնալովսնակէնք :

Կախ եւ առաջ որչափ որ ցաւելի է մեզի : կը պարտաւորինք ծանուցանելու թէ գործերնիս առկաւին աղէկ մը կարգի չանցաւ : ինչու որ՝ ոչ գրված կողմաներնիս սխալեցիք առնել : ու ոչ ալ կողմաներնու համար գրած թուղթերնիս եկաւ :

Ըստ թէպէտ՝ ամառս վերջը սխալու խօսք տրված գտնուելով ջանացիք որ խօսքերնուս ետ չի մնանք : ուստի կը յուսանք որ կողմանիս կարգացող յարգիները՝ մեզ պարտաւոր գիտաւորութեանը ու արեւելքները միտք բերելով պակասութեանընուս չի նային :

Ը • ԿՅ՝ չին հրատարակած յայտարարութի նսնիս խնայուցիք որ Բարաբարեան ու Ըստարահան լուրերէն ՚ի դաս՝ Բանասիրական , Սրհետարան , ու Չքոտարան բաներ ալ սխալ կողմաներնուս մէջ պարունակէնք : ինչու որ՝ ազգիս ամէն կերպիս լուսավորվելու միշտ մարտնուս չի հանելով : կողմէնք որ գիտութե ու բարոյական վերաբերեալ բաներ ալ հասարակ լուրերու հետ ասորածէնք :

Աւստի գրած բաներնիս վերջը հասարակութեան օգտաւոր ըլլայ տէրի , անսնկ սխալուսն ու չի գանձված գրքերէ թարգմանութիւն ընել կուսանք՝ որ տարի գլուխի կողմանիս տեար մը շինելով : մէկ անշին գիշք մը ըլլայ ունեցողին ձեռքը :

Ըստ թէպէտ՝ որովհետեւ առ բաներուն վրայք պիտի շարունակ ամէն կողմաներնուս մէջ գրենք : կը պարտաւորինք հասարակ

կողմէ ծանուցանելու՝ թէ կողմանիս առնելու զորոք՝ է համարութիւն չընէ շուտ ասորագրվելու : ինչու որ՝ ասորագրվողներուն շափ տակէ տարբերուս պատճառը , ամիս մը կամ երկու ամիս տարբերուս ալ տարբերուս ինչու որ՝

Ը • Կողմանիս ազատ ու անհնուն ալ մատչելի է : ուստի՝ ոչ որ կողմէ ազգը լուսավորելու համար բան գրել : յո՞՞՞տարութիւն ուրախութեամբ կրնաւնինք : Բայց միտքն երկու բան կայ որ կողմաներնուս միշտ պիտի արգիլենք : պոլիսն՝ մէջ մը Օսկանեան տէրութեան գէտ խօսիլը : ու մէջ մը ալ կրօնքի վրայ վիճաբանութի ընելը : առ երկուքէն ալ կրակէն փակելու պէտք պիտի հեռան կենանք :

Ը • Կողմաներնուս մէջ պարտաւորութիւն երկն շինութեան մը ըլլալու համար կը ծանուցանենք՝ թէ բոլորն ալ շայնք թիւ է : ու ոչ թէ կատիւացոյ :

Ք Լ Ղ Ե Ք Ե Կ Ե Ն ԿՈՅ 30

ՊՕԼԻՍ

Ընցած շաբթուան փոթորիկին ըստ վերնասերը որտեղ որ տեսնուին կը հանին :

Իրապագանին եկող Ըստանկող գործերն ինչոցնք որ 18 նսնու շափ փառատներ է :

Օտեային վաճառքը՝ ներդրեցին մնա գործիներուն մէջ կարելով , ու ալ նաւուն շատ ջուր առնելուն համար , նաւապետ նաւը յամպն է վաղցուցեք որ մէջի եղողները ազատին : այլ նաւը գետինը զարնելուն պէս կէս մէջքէն երկուք ըլլալով : գլուս կողմը գանձողները ազատներն : ու մէկտէրը խիցն խրիթը վերեն :

Ըստանկողը՝ Գրապուղան կերթար երբոր փոթորիկը սխեց , շատ աշխատանքն ետքն ալ գէտ չի կրնալ զնկելուն : երէյնէ մտեր է :

Ճերմակ ձողը՝ մէջ արչով՝ նաւահոճութիւն ըլլալը աղէկ մը չի լսեցինք : այլ հոսկեց կըստ Սերի բերվող վաճառք որ Պերութ պիտի երթար : 360 հոգի զինուորով փոթորիկին բռնըվելով Մուսանիս ցամաքն է ինկեր : Ըստ լսեցինք թէ փառատներ է : այլ ետքը ստոյգ ինչոցնք որ չէ : ու մէկ երկու օրէն շատ մնա չի կրնալ կը հանեն :

Մեջերսն շատ կորուսա եւ չէ եղեր որ շատ դարմանալի բան է : միայն 14 կամ 16 հոգի : անոնք ալ շուտ մը ազատելու ջանքովք ինքը զնկելին ծախս են նեուր որ լողալով ազատին :

Ե Գ Ի Պ Տ Ո Ս

Երբանդրա • Կոյ՝ 12

Մերելիս

Իրաւս որչափ կուրտանամ՝ որ չեղի այս առջի նամակովը հաճելի ու կուրաբալի լուրեր պիտի տամ : Գիտցած պիտի ըլլաւ որ Ըղէրսանդրիցի պղծոն (մուհաւերին) պիտի ամուսն 8 ին սկսվէր : ուստի պղծոն չսկսած ու կրցունէ : նաւահանդիստին դուրս ելլալուն ճարր տեսաւ : այլ շատերը ներսը մնալուն համար՝ երկու օր առաջ Սարտենկոյն ու Յաւուց բոնաւորները պղծոն ընող Ընդդիացի նաւապետին խաղաղ խրիցին որ հասկնան թէ ըստոյգ պղծոն ան գիտաւորած որը սխալ սկսվի մի՞ , կամ թողալութիւն կրնայ մի՞ ըլլալ ներսը մնացած նայելուն որ դուրս ելլեն : Բարեւան Կուրտանիցի ալ պատասխան արվաւ թէ այն նաւերը որ գործով ներսը մնացած են , ու Մեհմէտ ալ փաշային հետ միտքախոսութիւն չունին թող դուրս ելլեն : մենք անսնց չենք գուշկի :

Ըստ միտք միշտապահաները շատ Էնդդուցին : այլ երկու օր ետքը երբոր նոյն նաւապետին յայտարարութեամբը լսեցին որ պղծոն բողոքովին վերցաւ , ան ատենի հասարակութեան խնամովը պէտք էր տեսնալ :

Կախ ամառս 8 ին թէլէկոսֆէն ինչոցնք որ Ընդդիացի նաւապետիցին (ամանանիցին) մէկ պղտիկ բաժինը Ըղէրսանդրիցին առջին է հասներ : Ըստ նաւապետիցին հրամանատարը , որ է Բոճոտօր նաւիկ , կրկնվը նեակընս պէս խիցն նամակ մը խրից փաշային ու ինչոցնք որ Ասորեստանի ազատամբներն որ 60 հոգի դերի ըրած էր փաշան , իրեն յանձնէ , այլ Գոմոտօր նաւիկին ստակ միտք բանին իրեն խրաատակ էր : ինչու որ նամակին ներքեւ գրեք էր թէ որ Մեհմէտ ալ փաշան՝ զորքերը Սարտենանէն քաշելու որ ըլլայ : ներակակեց տէրութեաններուն կամքը կատարելով իրեն ալ աղէկ կըլլայ :

